

9-MANNASPEL

ETT
TAKTISKT KONCEPT

av

Ralf E. Zimmermann (läs mer...)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING
GRUNDFORMATION
SPELUPPBYGGNAD
BOLLFÖRLUST I SISTA TREDJEDELEN
MOTSTÅNDARE TRÄNGER DJUPT IN I MELLANZONEN
SLUTORD

INLEDNING

Taktik och 9-mannaspel är inte det motsägelsefullt? Jag medger att om vi syftar på koncept som har med toppfotboll att göra där nästkommande match står i fokus, då ser jag mig tvungen att hålla med. Det är inte fallet här. Det taktiska koncept som jag under de följande sidorna kommer att presentera, har inget med att vinna nästa match att göra. Istället vill jag att det ska betraktas som ett hjälpmedel som underlättar för tränare att ge sina skyddslingar en åldersanpassad fotbollsutbildning.

Spelarna i den här åldersgruppen befinner sig i en förpubertet. Kroppsstorlek och muskler är väl avvägda i förhållande till varandra och spelarna har en mycket stor koordinationsförmåga. Den i grunden goda rörelseförmågan är en utmärkt förutsättning av det som krävs för den här åldersgruppens inläring och befästning av åtskilliga fotbollstekniker. I det här stadiet borde likaså utvecklingen av speltelligens och spelkreativitet fordras. Ungdomarna förstår redan de mest grundläggande av defensivt och offensivt agerande och i och med den grogrunden kan man så kunskapen som leder till "the big game".

Ett förnuftigt taktiskt koncept ger tränaren möjligheten att å ena sidan utbilda ungdomarna i fotbollsteknikerna och deras korrekta användning i spelet och å andra sidan fördrå både speltelligens och spelkreativitet. Det taktiska konceptet utgör ramen för en åldersanpassad fotbollsutbildning.

Hur en sådan taktik skulle kunna se ut vill jag visa utifrån följande fyra punkter:

- Grundformationen.
- Speluppbyggnaden.
- Bollförlust i sista tredjedelen.
- Motståndare tränger djupt in i mellanzonen.

Slutligen vill jag påpeka att mina kommentarer endast är menade som en introduktion till temat och inte på något sätt bör ses som fullständig.

GRUNDFORMATION

Enligt min mening representerar 1-4-3-1 ett ändamålsenligt metodiskt steg till 11-mannaspel.

I det här spelssystemet orienterar sig alla spelare defensivt utifrån bollens position. De tre spelarna på mittfältet är organiserade i den klassiska formationen med en punkt bakom (läs mer...). Att positionerna definieras på detta sätt leder till tydliga löpvägar med och mot bollen. På så vis skapas en väldigt hög positionssäkerhet hos spelarna, vilket är grunden för att lära sig ett framgångsrikt kortpassningsspel. I spelet med bollen understöjer bägge offensiva mittfältare kontinuerligt anfallaren med aktioner i mellanzonen (läs mer...) och centralt.

För att kunna utnyttja hela planens bredd i spelet med bollen agerar bägge ytterbackar offensivt i ytterkorridorerna. De agerar så att säga som ytterforwards. För att undvika att bägge ytterbackar löper för mycket bör laget förflytta sig uppåt i planen via ett kortpassningsspel och spelvändningar. Således lägger vi stor vikt vid många korta passningar med ett anpassat bolltempo och mindre vikt vid att spelarna löper mycket individuellt. Med andra ord vill vi under speluppbyggnaden och då spelarna för fram bollen, ha så många meningsfulla bollmeter som möjligt och så få löpningar som nödvändigt.

Bägge mittbackar och den mittfältare som är placerad som en punkt bakom, flyttar upp i planen i samband med att bollen förs fram och håller kontakten med de fem spelare som agerar offensivt. Optimalt sett anpassar målvakten sin position i förhållande till mittbackarna.

Den följande grafiken visar spelarnas offensiva löpvägar i grundformationen 1-4-3-1.

Genom ytterbackarnas offensiva profil blandat med inslag av många korta passningar och spelvändningar samt genom att lugnt föra fram bollen, sker spelet optimalt sett med en central forward och två ytterforwards.

I ungdoms- och juniorfotboll är min övertygelse att spelet generellt sett borde spelas med tre anfallare. Därigenom säkerställer vi att tillräckligt med anfallare utbildas i de tre klassiska forwardspositionerna. Utifrån ytterbackarnas offensiva profiler kan detta även genomföras i ungdomslag med endast 9 spelare.

Det är inte enbart ytterbackarna som kan uppta ytterforwardspositionerna. Som ett alternativ å ena sidan och som en taktisk möjlighet å andra sidan, är det sannoligen meningsfullt att de bägge offensiva mittfältarna tar positionerna som ytterforwards. I det här 1-4-3-1 systemets taktiska konception förflyttar sig ytterbackarna till de offensiva mittfältspositionerna och försöker att understödja anfallarna i mellanzonen och centralt.

Den följande grafiken visar spelarnas offensiva löpvägar i grundformen 1-4-3-1 där de offensiva mittfältarna intar positionerna på kanterna.

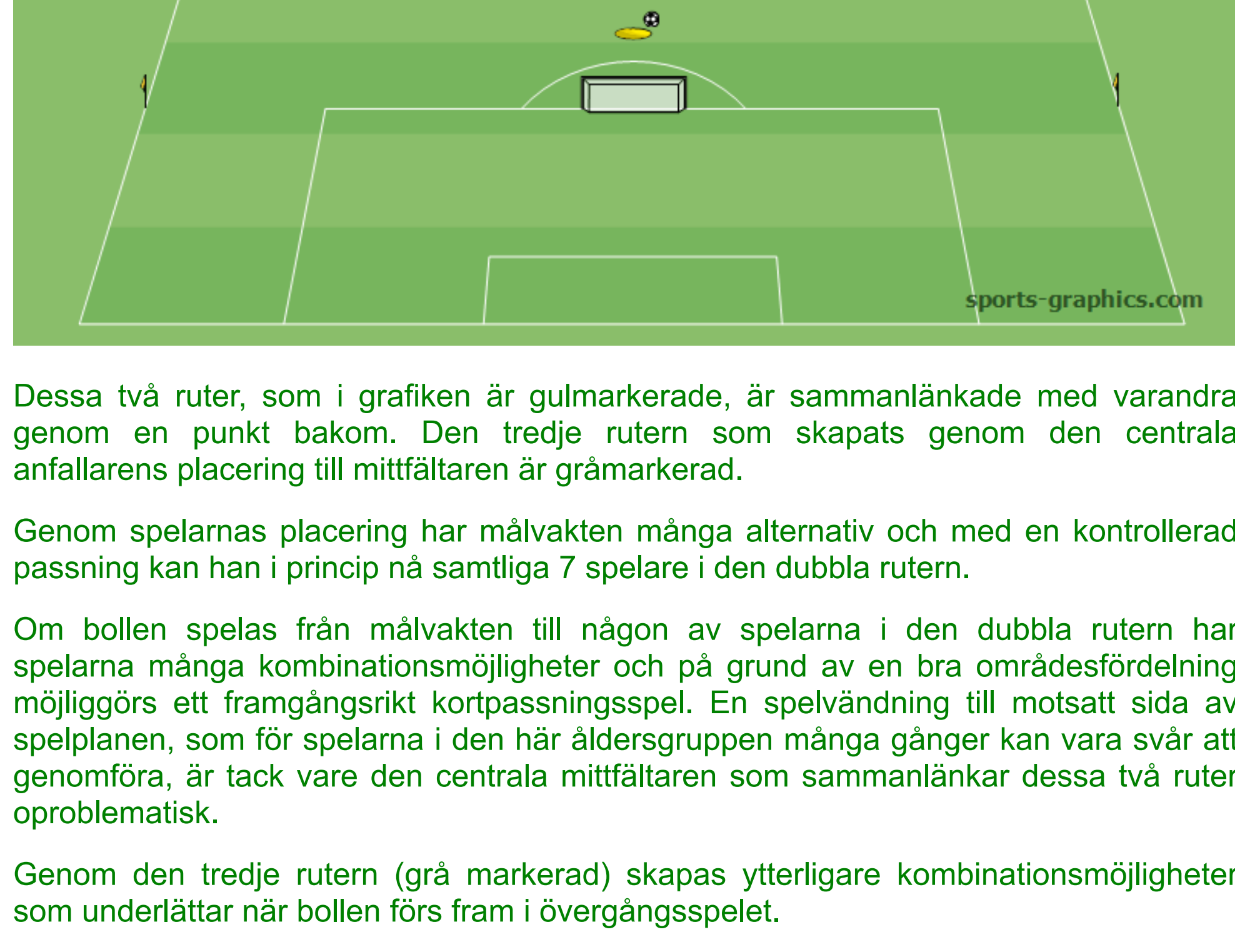
En fördel med det här taktiska alternativet är att offensiva mittfältare och ytterbackar inte har en sådan lång löpväg till sina utgångspositioner vid en bollförlust.

SPELUPPBYGGNAD

Om den egna målvakten har bollen eller om en spelfortsättning startats genom en död boll i målvaktens aktionsområde, är det dags för en organiserad speluppbyggnad.

Generellt sett föredrar vi att målvakten sätter igång bollen med en kontrollerad passning till någon av sina medspelare istället för att slå en lång inspark eller utspark. För att möjliggöra för målvakten att använda sig av korta och kontrollerade passningar måste hans medspelare organisera sig i en förutbestämd struktur. En sådan struktur kan exempelvis vara den så kallade "dubbla rutern".

Låt oss betrakta en grafik som beskriver tillvägagångssättet.

Dessa två ruter, som i grafiken är gulmarkerade, är sammanlänkade med varandra genom en punkt bakom. Den tredje rutern som skapats genom den centrala anfallarens placering till mittfältaren är gråmarkerad.

Genom spelarnas placering har målvakten många alternativ och med en kontrollerad passning kan han i princip nå samtliga 7 spelare i den dubbla rutern.

Om bollen spelas från målvakten till någon av spelarna i den dubbla rutern har spelarna många kombinationsmöjligheter och på grund av en bra områdesfördelning möjliggörs ett framgångsrikt kortpassningsspel. En spelvändning till motsatt sida av spelplanen, som för spelarna i den här åldersgruppen många gånger kan vara svår att genomföra, är tack vare den centrala mittfältaren som sammanlänkar dessa två ruter problematisk.

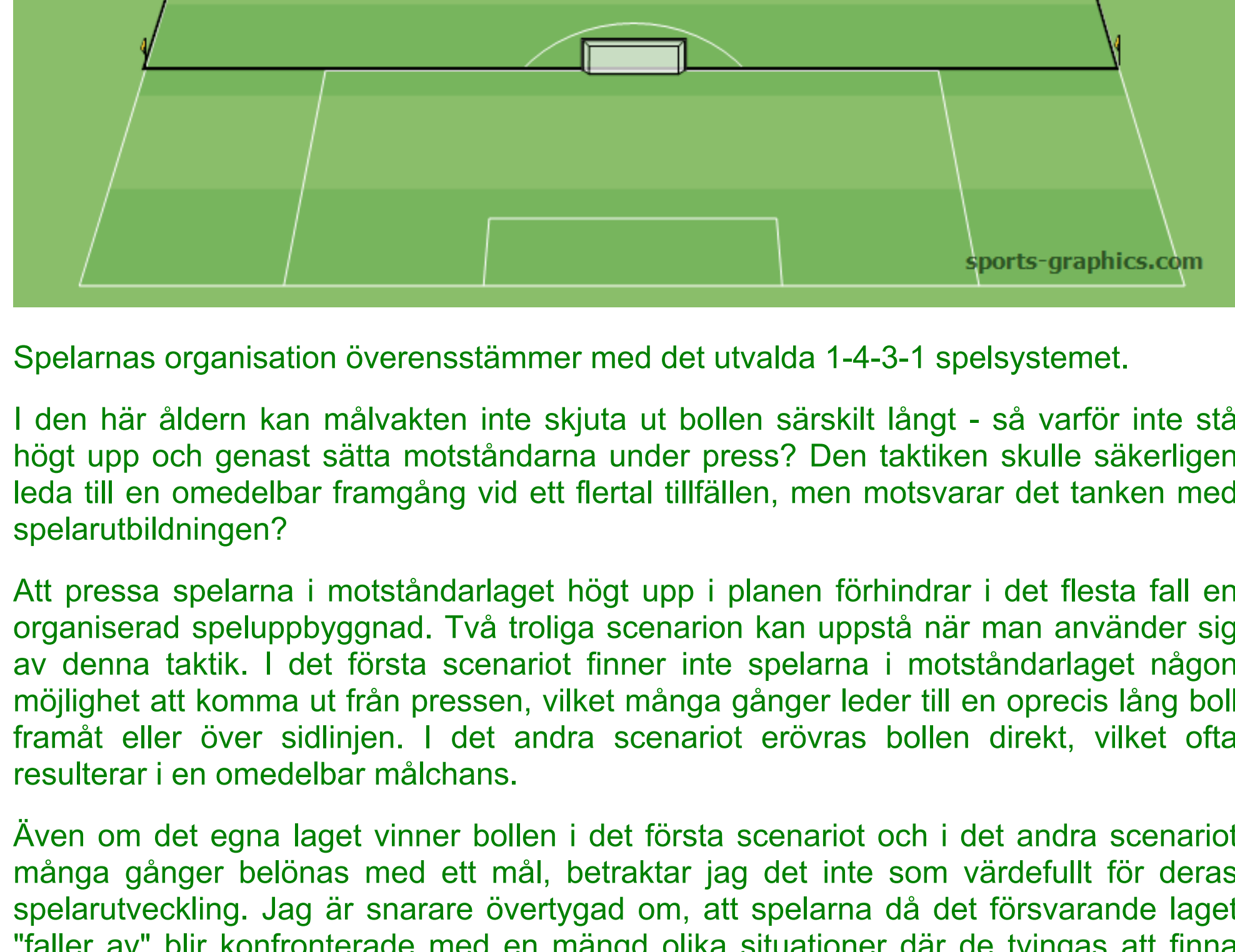
Genom den tredje rutern (grå markerad) skapas ytterligare kombinationsmöjligheter som underlättar när bollen förs fram i övergångsspelet.

Låt oss titta närmare på en video som förtydligar speluppbyggnaden som uppstår när man använder sig av en dubbel ruter.

BOLLFÖRLUST I SISTA TREDJEDELEN

Efter en bollförlust i den sista tredjedelen faller spelarna tillbaka till den mittersta tredjedelen och organiserar sig som i grafiken.

Spelarnas organisation överensstämmer med det utvalda 1-4-3-1 spelssystemet.

I den här åldern kan målvakten inte skjuta ut bollen särskilt långt - så varför inte stå högt upp och genast sätta motståndarna under press? Den taktiken skulle säkerligen leda till en omedelbar framgång vid ett flertal tillfällen, men motsvarar det tanken med spelutbildningen?

Att pressa spelarna i motståndarlaget högt upp i planen förhindrar i det flesta fall en organiserad speluppbyggnad. Två troliga scenarier kan uppstå när man använder sig av denna taktik. I det första scenariot finner inte spelarna i motståndarlaget någon möjlighet att komma ut från pressen, vilket många gånger leder till en oprecis lång boll framåt eller över sidlinjen. I det andra scenariot överras bollen direkt, vilket ofta resulterar i en omedelbar målchans.

Även om det egna laget vinner bollen i det första scenariot och i det andra scenariot många gånger belönas ett mål, betraktar jag det inte som värdefullt för deras spelutveckling. Jag är snarare övertygad om, att spelarna då det försvarande laget "faller av" blir konfronterade med en mängd olika situationer där de tvingas att finna lösningar, vilket är mycket värdefullt för deras utveckling.

MOTSTÅNDARE TRÄNGER DJUPT IN I MELLANZONEN

Lyckas spelarna i motståndarlaget att tränga djupt in i mellanzonen (läs mer...) måste alla spelare falla av.

Den följande grafiken visar oss ett sådant exempel.

Motståndarlaget har lyckats att spela bollen till den högra mellanzonen i området runt mittpolisen. Hela laget flyttar nu bollorienterat i vertikal riktning och reducerar området att spela på. Samtidigt försöker spelarna undvika att falla av för djupt.

SLUTORD

Vad är tanken med taktik i 9-mannaspel? Först och främst vill jag vidhålla att teknik är grunden för all taktik. I 9-mannaspel det till att en spelare befinner sig held fri på den ära kanten om hans medspelare inte kan spela bollen snabbt nog med precision till honom. Eller hur ska den centrala anfallaren hävda sig emot sin motståndare då han visserligen erbjudit sig i rätt ögonblick, men passningen från hans lagkamrat har spelats alldeles för hårt och oprecist.

Vid valet av åldersanpassad taktik handlar det inte om att spela offensivt eller defensivt utan om att skapa en ram som tillåter spelarna att utveckla sig.

Anledningen till att jag föredrar en 4-backslinje istället för en 3-backslinje beror bland annat på att:

- Speluppbyggnaden är mer flexibel till följd av fler passningsstationer.
- Ytterbackarna kan delta i det offensiva spelet.
- Mittbackarna i en 4-backslinje kan mycket lättare lära sig positionsteknikerna, som exempelvis att driva bollen in i ett öppet område eller överspela linjer.

Tre mittfältsspelare med en punkt bakom (läs mer...) skapar en tydlig struktur och spelarna kan därigenom enkelt känna igen mönstret.

Den centrala anfallaren lämnas inte ensam utan får istället, likt vid ett fullstort spel, direkt uppbäckning av fyra medspelare. Om det taktiska konceptet utförs korrekt leder det till en offensiv spelidé.

Genom utspelarnas tydliga placering och kortpassningsspel, som tjänar som verktyg att ta sig fram över ytor, lär sig spelarna de olika bollmedlagings- och passningsteknikerna med bägge fötter. Insikten hos den enskilda spelaren ökar i och med många bollkontakter och han inser sitt värde för laget.

Har spelarna förstått det taktiska konceptet - vilket i den här åldersgruppen inte borde utgöra något problem - ställs högre krav på deras tankeverksamhet. Då spelarna i den här åldersgruppen normalt sett uppskattar att mäta sin motståndare med varandra, behöver man enligt min mening inte uppmuntra det ytterligare när de spelar fotboll.

Tänk mer, spring mindre är mitt motto.

Avslutningsvis vill jag ta upp något som jag anser vara mycket viktigt i 9-mannafotboll.

Egna min tittar på 9-mannafotboll kan man ofta se 2/3 spelare stå med framstående egenskaper som gör hela laget "arbete" och övriga spelare mer eller mindre som statister på planen. Trots att detta kan leda till kortvarig sportlig framgång bidrar det sannoligen inte till spelarnas sportsliga och sociala utveckling. Integreras däremot de framstående spelarna med lagets övriga spelare i detta taktiska koncept främjas det ovan nämnda målet - sportslig och social utveckling.

TILL ARKIV ARTIKLAR

TILL STARTSIDAN

Ditt fotbollsbibliotek.se

© TVmatchen.nu - Sport på TV